

v e r e n i g i n g

O R D E D E R V E R D R A A G Z A M E N

Kon. goedgekeurd d.d. 22 februari 1958 nr. 58 - gevestigd te 's-Gravenhage

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV" Den Haag

Uitsl. voor verslagen en abonn.: DOVENETELWEG 57^a 2555 TD 's-Gravenhage t.684541
Secretariaat: TALINGLAAN 21 2566 VN 's-Gravenhage t.634101

W E E K B L A D

2de jaargang nr.11

nadruk verboden.

2 november 1979

x in de knatlijn betekent de vraag

- " " " „het antwoord

Goeden avond, vrienden.

Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar zoals u weet. Denkt dus zelf na over alles, wat gezegd wordt, ook al menen wij uit eigen ervaring iets meer te weten over het onderwerp, dat U ons voor deze avond hebt gesteld;

A N G S T V O O R D E D O O D

=====

Wat kennelijk een onderwerp is dat de mensen interesseert. Toch vraag ik mij af, waarom een mens dan wel bang zou moeten zijn voor de dood.

Wanneer je gelooft, dat de dood het einde van alles is en je ziet naar de wereld, moet je als mens dunkt mij blij zijn dat je die kans nog krijgt.

En wanneer je gelooft in een hiernamaals, zul je ook begrijpen dat de dood niet veel meer is dan een tussenstation, een kort ogenblik van verandering, waarna het voor u mogelijk zelfs veel beter kan worden, al kan niemand u dit bewijzen.

Angst voor de dood is volgens mij dan ook niet bepaald rationeel. Misschien zijn de mensen bang omdat zij denken, dat sterven lijden betekent. Zeker, lijden kan aan de dood vooraf gaan. Maar het sterven zelf is pijnloos. Het is een wat wattige stilte waarin de ledematen langzaam van je weg schijnen te drijven en alles vager wordt tot je soms een ogenblik lang dingen meent te zien en te horen, die anderen kennelijk niet kunnen zien en horen, veelal terwijl je op een dergelijk ogenblik ook nog kunt gadeslaan wat er om je heen is. Dan doezel je weg om wakker te worden in een nieuwe toestand. De dood is niet pijnlijk. Dus daarvoor behoeft men ook al niet te vrezen.

Aan de andere kant is het natuurlijk ook weer zo, dat er heel wat mensen zijn die steeds weer uitroepen " ach, was ik maar dood". Want dit is niet slechts een lied, maar wel degelijk ook een vaak gehoorde uitroep

meestal gevolgd door de vraag " wat heb ik nog in dit leven?"

Degenen die zo roepen doen mij meestal denken aan iemand, die in zijn beurs kijkt en dan uitroept, dat hij nu toch werkelijk geheel aan de grond zit, omdat hij geen rekening houdt met zijn bankrekening.

Ook al heb je niet meer de mogelijkheden en bezittingen die je wenst, toch is er in het leven nog altijd heel wat te vinden waarvan je kunt leren. Er zijn medemensen, waarmee je contact kunt maken, de mogelijkheid ook om iets van jezelf of van anderen in feiten om te zetten en zo naar waarheid te leren zien.

Juist dit aspect van het leven is voor het ik toch wel wat te belangrijk om daarvan nu maar meteen en geheel afstand te willen doen. Volgens mij heeft een mens om meer bewust te worden dan ook twee dingen hard nodig: allereerst de moed om te leven en in de tweede plaats de aanvaarding van de dood.

Helaas zijn er op aarde heel wat geloofsvormen, waarin het sterven tot een soort toetssteen wordt gemaakt en de dood tot oordeel en criterium tegelijk.

Men vraagt U: hebt u braaf geleefd? Dan komt u in de hemel. Was het maar zo-zo? Met enig geluk komt u dan in het vagevuur - wat een wel heel vaag begrip schijnt te zijn, dat vage vuur, maar toch zo. hier en daar uitbundig wordt verkondigd. En al het niet lukt komt U in de hel terecht. Maar of die hel nu werkelijk zo erg en ongezellig is als bepaalde propagandisten u plegen te vertellen kun je ook niet weten.

Opvallend is, dat degenen, die het meeste over deze zaken weten te vertellen kennelijk degenen zijn, die er nog nooit geweest zijn. Of - schoon...

Wanneer sommige z.g. deskundige verkondigers vanaf de kansel te keer gaan over het verderf, dat u wacht wanneer u doorgaat met zondigen vraag ik mij af, waar zij hun gegevens vandaan halen.

Zij weten in ieder geval uw zonden vaak zo nauwkeurig op te sommen en te omschrijven, dat het haast niet anders kan of zij moeten daarvan uit eigen ervaring het een en ander weten. En de hel omschrijven zij zo nauwkeurig, dat je alleen de keuze blijft tussen de aanname dat zij er al geweest zijn, er toe behoren of deze hel in zich dragen en koesteren.

Mogelijk horen vele van die predikers eigenlijk thuis in die vurige wereld, die zij zo treffend weten te omschrijven. Een bekende schrijfster - Marie Corelli - heeft in een van haar boeken geschreven: Waar de priester voorgaat kan de duivel rustig volgen. De schrijfster in kwestie is meen ik uit de mode, maar in haar werken staat zo hier en daar toch heel wat, waar je eens over na zoudt moeten denken.

De situatie waarin u op aarde u nu bevindt is de volgende: U leeft. Nu is leven geestelijk gezien vooral het erkennen van relatie. Wederkerigheid dus. Wat overigens niet alles suikerzoet; en fondantzacht behoeft te zijn. Het kan zo goed een kwestie zijn van elkander de huid vol schelden als elkander liefhebben.

Belangrijk is het erkennen van elkaars tegenwoordigheid en het beseffen van de inwerking van de een of de ander. Dat is de werkelijke betekenis en waarde van het leven op aarde.

Maar wanneer je in dit leven zoveel kontakten hebt gelegd met mensen van allerlei soort dat je innerlijk je hierdoor rijk gevoelt dan voel je zelfs als mens reeds aan, dat je zo iets niet blijvend kunt verliezen.

O, ik weet best dat er desondanks heel wat mensen zijn die zeggen dat dood dood is en dat daarmee dus alles is afgelopen. Vermoedelijk is de meerderheid onder dezen gevormd uit mensen, die innig hopen,

dat dit de waarheid zal zijn, omdat zij anders vrezende voor hetgeen hen mogelijk in een hiernamaals zal wachten.

Degenen, die zo denken zou ik willen zeggen: Wees toch eerlijk tegen jezelf. Het leven moet toch meer behelzen dan dit ene korte ogenblik van bestaan? Anders zou alle leven en streven zinloos zijn. Dan zou alles een kwestie worden van een geboorte, die al onmiddellijk door een steeds verdergaande destructie van je leven gevolgd wordt. Want op het ogenblik dat je geboren wordt, begin je in feite al te sterven.

Neen, de werkelijkheid is anders. Alles wat je aan geestelijk belangrijke erkenning hebt opgedaan blijft behouden.

Wanneer je dan ook nog beseft, hoeveel je in je leven ook nog aan goeds hebt gedaan, hoeveel je ook verkeerd hebt gedaan volgens de menselijke normen waardoor je innerlijk toch verrijkt bent, dan meen ik dat u in geen geval meer bang behoeft te zijn voor de dood.

Want de wereld, die je daarna beleven zult, draag je reeds in je en de kontakten, die daar mogelijk voor je zullen zijn bestaan reeds nu voor en in je. Want dit zijn al die mensen, die je gekend hebt, al die dingen, die je gedaan hebt.

En denk niet, dat het alleen tot mensen beperkt zal blijven. Heus, een hondje, een katje, een olifant of een tijger of welk dier dan ook, dat u tijdens uw leven hebt lief gehad en verzorgd, zal op u ook na de dood kunnen responderen. Want ook in deze vormen schuilt het werkelijke leven. Ook dit zijn daarom relaties met een geestelijke achtergrond, zodat zij ook na de dood zullen blijven bestaan.

Kortom, er is niet zo heel veel grond angst te hebben voor het sterven zelf tenzij u in geloof en gedachten bent meegegaan met hen, die een rechtvaardige God verkondigen, die alles zal beoordelen volgens de wetten die mensen in Zijn Naam hebben opgesteld, om u vervolgens te verdoemen op een priesterlijk goedgekeurde wijze om u dan eeuwig tot het duister te veroordelen, waar geween is en knersing der tanden - wat voor vele tandartsen een aantrekkelijke werkgelegenheid zou moeten vormen.

Laat ons ook deze wijze van denken even volgen, wat het is toch deze denkwijze, die voor heel wat angst voor de dood aansprakelijk moet worden geacht.

Men stelt dat er een Schepper is. Goed. Daar geloof ik ook in. Maar is er nu sprake van één schepper of zijn er twee? Indien er twee scheppers zouden bestaan zouden dezen inderdaad met elkander in oorlog kunnen zijn, zoals duivel en hemel volgens de religies.

Maar dan zal elke god waarschijnlijk bereid zijn degene, die in zijn rijk terecht komt welwillend te ontvangen, al is het alleen maar om latere overlopers te voorkomen.

Indien er maar één God is, een werkelijke schepper, waar blijft dan de macht van het kwade? Hoe kan dan de hel een realiteit zijn? Wanneer één God alles schépt is hij het ook, die een eventuele duivel voortbrengt. Hij is het dan, die deugden en zonden zelf heeft voortgebracht en ingesteld en als zodanig aansprakelijk voor het geheel.

En van een God, die zo groot en machtig is, kan ik niet verwachten dat hij zich gedragen zal als de een of andere diktator, die net een tweedehands duizendjarig rijk heeft gesticht. Iemand, die dus zegt dat hij meer is en dat daarom alleen reeds anderen maar moeten lijden. Dat zou volgens mij geen God zijn.

Ik kan dan ook niet geloven in een Godheid, die u waarlijk en voor eeuwig verdoemt en dan gelijktijdig profeten of zelfs zijn eigen Zoon zendt, om de mensen van deze door Hem geschapen verschrikking te redden.

Ik geloof dat er een in onze ogen eeuwige tegenstelling kan bestaan tussen licht en duister. Kenbaarheid vergt nu eenmaal tegenstelling.

Maar al bestaat dit eeuwige duister dan mogelijk, zo vraag ik in alle oprechtheid degenen die daarmee dreigen, waar danwel geschreven staat dat degene, die daarin verzeild geraakt, daarin ook eeuwig en zonder verpozen zal moeten toeven. Volgens mij staat dit in geen van de z.g. heilige geschriften met zekerheid weergegeven. Zelfs de term "waar geweest is en knersing der tanden" lijkt mij, gezien de amreesche oertekst een op zijn minst nogal aanvechtbare vertaling.

Dus wat blijft dan over? Volgens mij geen God, die ons oordeelt onmiddellijk na de dood, geen hel waarin wij blijvend zouden moeten lijden. Dan hebben wij in feite voornamelijk te maken met onszelf.

Ik heb u al gezegd dat de zin van ons leven bestaat uit de relatie die wij kennen met het levende, met onze medemensen vooral. Maar denk dan even verder.

Wanneer u tijdens uw stoffelijk leven steeds weer bent gekomen tot een zelfverwerping en een verwerpen van anderen, dit mogelijk bovendien nog met het hopeloze gevoel, dat daarin nooit iets zal kunnen veranderen, dan is er een kans dat u inderdaad lange tijd in het "duister" zult vertoeven.

Maar zelfs dan zult u daar niet voor altijd behoeven te verblijven. Want indien u uw zelfverwerping ongedaan kunt maken, het volledige contact met anderen kunt hervatten, wordt het opeens licht. En zoudt u dit geestelijk niet kunnen en willen doen, dan blijft u altijd nog de mogelijkheid om voor een volgend stoffelijk leven naar de aarde terug te keren.

Veel redenen om bang te zijn voor de dood hebt u dus werkelijk niet. Nu er op aarde zoveel mensen zijn, die deze angst proberen aan te kweken bij anderen -- wat geen beschuldiging wil zijn t.a.v. instanties of anderszins -- moet daarvoor een reden zijn.

Zoekende naar het waarom krijg ik soms het gevoel, dat de hel een affersingsmiddel is dat men probeert te gebruiken om de mensen te bewegen tot een gedrag, dat strijdig is met hun aard, natuur en mogelijkheden.

Ik heb een sterk vermoeden, dat de gehele hel, de onderwereld, de hades e.d. niet alleen door de christenen, maar ook reeds voordien, gehanteerd worden om de mensen te bewegen tot een zich volgen naar de normen, die door autoriteiten, al dan niet zelfbenoemd, gesteld worden.

Vraag u dan eens af, welke autoriteit niet alleen met zekerheid weet te zeggen, maar ook kan bewijzen wat er na de dood is. Zelfs wij kunnen dit niet onomstotelijk aantonen. Het blijft geloof.

O, zeker, de paus heet onfeilbaar te zijn zodra hij ex cathedra spreekt. Maar zelfs hij kan duidelijk u niet uit eigen ervaring vertellen, wat het hiernamaals is. Hij kan alleen zeggen dat hij hoopt en gelooft, na de dood onmiddellijk naar de hemel te gaan.

Er volgens sommige verhalen die in omloop zijn, zal zelfs hij in dat geval zeer verbaasd en mogelijk verontwaardigd kijken, wanneer hij een volkswagen krijgt toegewezen terwijl een jodenman in diezelfde hemel in een cadillac mag rijden. Want hij zal er weinig begrip voor kunnen tonen, dat de familie van de baas in dergelijke zaken voorrang heeft.

Kort en duidelijk: er bestaat geen enkele autoriteit, die met zekerheid weet waarover hij spreekt, wanneer hij het heeft over het oordeel en het leven na de dood. Alle theologen met hun voortdurend zoeken naar speldeknooppunten van waarheid kunnen geen zekerheid geven, omdat al hun denken en studeren is gebaseerd op onbewijsbare geloofspunten. Deze deskundigen zijn gevangen in een web van schijnbare redelijkheid waarbij men echter steeds weer voor elke redenering moet vertrekken vanuit onbewijsbare feiten en spreken moet over niet werkelijk beleefbare

werkelijkheden waarvan zijzelf niet af kunnen weten, maar waarover zij steeds weer twisten. Moeten dergelijke mensen dan voor u uitmaken, wat de dood werkelijk kan betekenen? Uw eigen gissingen zijn in dat geval even waardevol en goed.

Soms weet men wel dat men overdrijft, maar rechtvaardigt zich met een uitspraak van Paulus, die gezegd heeft " dwingt hen om in te gaan". Iets wat menige spullebaas en menige staatsman ook graag zou willen doen. Maar dan heeft men overal protesten. Dit past niet, is niet rechtvaardig, is in strijd met de waardigheid vande mens enz. enz.

Een mens heeft het recht op zijn eigen wijze vandenken, zo verkondigt men steeds weer. Heel het vrome nederland loopt te hoop in verdediging vande rechten van de dissidenten, staat met geld goed en daad achter hen, die werken voor het handhaven van de rechten van de mens en de vrijheid van gedachten.

Aan alle mensen, die zich hiervoor inspannen zou ik willen vragen, of termen als " dwingt hen om in te gaan" en alle praktijken, die daaruit voortvloeien dan niet even werkelijk verworpen moeten worden als het optreden van bepaalde staten tegen de andersdenkenden, de dissidenten. Ik zou heb willen vragen of zij, op grond van hun eigen leringen en daden dan niet verplicht zijn, een mens op zijn eigen wijze te laten geloven en leven. Ik vraag hen, of zij dan het recht hebben hun eigen geloofs en denkwijzen te hanteren als een rechtvaardiging om anderen, desnoods door misleidingen en truukjes, tot het " ware" geloof te bekeren, tot de " juiste " wijze van leven te dwingen.

Of is juist die vrijheid om zelf God te zoeken en te beleven iets heel anders en dus een dergelijke vrijheid voor de mens niet rechtvaardig en aanvaardbaar, alleen om dat tussen die vrijheid en praktijk de een of andere theologische hokuspokus schuilt?

Neem mij niet kwalijk. Zolang het gaat op basis van vrijwilligheid en zonder misleidingen heb ik niets tegen kerken, instellingen of zelfs tegen theologen. Onder die mensen schuilen soms zelfs heel goede denkers. Ofschoon een Schillebeek volgens mij eerst zou moeten leren de schillen weg te werpen om eindelijk de beek over te houden waarin het Panta Rhei nog kenbaar is

Maar er is meer. Wanneer de angst voor de dood voornamelijk is gebaseerd op dergelijke leringen en uitspraken, op geloofsverkondiging argumenten en boemandsdreigingen, zijn degenen, die bang zijn voor de dood om het hierna-maals dan in feite geen idioten?

Wanneer ons denkbeeld omtrent schuld en zonde niet gebaseerd is op de innerlijke werkelijkheid van ons eigen wezen, maar op de dressuur en leringen van anderen die zich weer beweren te baseren op vage dingen die iemand eens in een ver verleden gezegd zou hebben, mogen wij dan niet tenminste de vraag stellen of zij mogelijk begrippen hanteren op een wijze, die hun stichter nooit zo bedoeld kan hebben? Moet onze schuld niet voortkomen uit ons eigen wezen, maar uit de niet altijd geheel belangeloos vertelde sprookjes van anderen?

Trouwens, wanneer wij leven en in ons een begrip van schuld ontstaat, zal er altijd ook iets tegenover staan. Je bent niet alleen wit of alleen zwart. Je bent niet alleen man of alleen vrouw, je bent zelfs niet alleen maar braaf of alleen maar ondeugend. De werkelijkheid ligt ondanks alle uiterlijkheden altijd weer ergens tussen deze uitersten in.

Wij, wij zijn het kenbare tussen de uitersten. Wij zijn een levende werkelijkheid die uitersten nodig heeft om zichzelf te kunnen oriënteren en zichzelf te kunnen omschrijven. Maar uitersten kunnen in en voor ons alleen dan bestaan, wanneer beiden ook in ons wezen vertegenwoordigd zijn. Dan is ook dit de waardevolle werkelijkheid van het bestaan die wij nooit uit het oog moeten verliezen.

Het feit, dat dergelijke tegenstellingen door ons in eigen ik erkend worden zal dan al evenmin een werkelijke reden zijn, om bang te zijn voor een hiernamaals.

Ik spreek hier mogelijk wat feller dan redelijk schijnt, maar wij aan onze kant hebben dergelijke dingen allen door gemaakt. Wij zijn allen overleden, al ging dit bij de een wat vrolijker en bij de ander wat minder vrolijk.

Een kennis van mij had te veel bier op. Hij zag daardoor een graacht niet en dronk daardoor te veel water en zo kwam hij bij ons. Hij heeft werkelijk een vrolijke dood gehad. Maar anderen hebben soms landurig op een ziekbed gelegen, enkelen van ons zijn door ongelukken omgekomen, velen zijn gevallen in de strijd.

Een van onze beste vrienden - ofschoon hij in Nederland niet zo vaak spreekt - is met een bommenwerper afgeschoten boven het Ruhrgebied. Zijn nuchter verzie van zijn overgang wil ik u hier nog even in herinnering brengen. Hij zegt altijd: Wij zaten in het vliegtuig, wij gooieden bommen. De bommen zeiden bom. Toen schoot de luchtafweer op ons en ook dat ging bom. Zij troffen het vliegtuig en ook dat zei bom en daarop zei iets in mij ook bom en daar was ik...

Mogelijk treft u in deze voorbeelden een visie op het sterven, die u lichtzinnig voorkomt. Maar vraag u nu eens af, wat de dood dan wel moet zijn.

Dood is de scheiding tussen uw lichaam en uw bewustzijn. Dat bewustzijn wordt niet uitgeblust, onmiddellijk veranderd of iets dergelijks. Alleen de lichamelijke vormgeving daarvan valt weg. Dat is alles.

Zeker, het lichaam blijft achter. Maar jij en wel zoals je jezelf altijd reeds hebt voorgesteld, staat opeens in een nieuwe vorm van leven.

Je weet daar in het begin mogelijk niet goed raad mee. Maar dan zijn er de anderen. Wanneer je een mens geweest bent die de noodzaak erkende om contact te hebben met medemensen, met de andere delen van de schepping dan zijn er herinneringen aan de wereld, maar ook banden met personen die je reeds zijn voorgegaan naar dit nieuwe bestaan. Dacht u dan werkelijk, dat u alleen zoudt staan?

Banden met anderen, die eenmaal ontstaan zijn, harmonien, die eenmaal tot stand zijn gekomen, - hoe dan ook - gaan niet teloor. Je bent daarom ook niet alleen.

Je leven gaat voort, al kost het je soms moeite, de wereld achter je te laten. Onze eigen ervaringen wijzen uit, dat dit voor velen vooral minder aangenaam is, omdat zij nog steeds menen dat zij bepaalde dingen af te moeten maken, regelingen te moeten treffen e.d.

Wanneer je echter enige tijd in de geest geleefd hebt kom je al snel tot de konklusie, dat een dergelijk gevoel van onmisbaarheid berust op een grote zelfoverschatting.

Wij willen nog zorgen voor anderen. Op zich mooi en begrijpelijk. Het komt voort uit uw gevoel voor die anderen. Maar die anderen zijn ook mensen. Zij moeten leren ook zichzelf te redden.

Wanneer u op aarde het uiterste gedaan hebt, wat u redelijk kon doen, kan niemand u verder iets verwijten. En wanneer u bepaalde zaken hebt nagelaten zo is dit mogelijk voor u een domheid geweest. Maar het betekent eenvoudig, dat de ander nu met de bestaande gang van zaken verder zal moeten leven. Uw mogelijkheid en daarmee uw plicht is ten einde.

Dat klinkt mogelijk hard. Ik weet het. Je bent als overgegane heus niet altijd even vrolijk. En wanneer er een stel huilebalken staat te tranen omdat je bent heengegaan dan kan dit zelfs ergerlijk zijn.

Maar wanneer u eenmaal over bent gegaan zult u bemerken, dat er niets zo storend en ergelijk kan zijn als een aantal mensen, die niets anders doen dan zich beklagen omdat zij jou moeten missen en daardoor niet voor zich doen, wat redelijk en noodzakelijk is.

Soms missen zij je om jezelf. Maar ook dit kan storend zijn bij het gewennen aan je nieuwe bestaan. Je zoudt naar beneden willen gaan, hen op de schouder willen kloppen, willen kussen en troosten, zeggende dat het alles niet zo erg is, dat je er nog bent. Maar dat gaat dan in de meeste gevallen niet meer. Want de mogelijkheid om op deze meer directe wijze contact op te nemen met hen die op aarde voortleven bestaat slechts zelden en de mogelijkheden, die je dan hebt, zijn maar heel beperkt.

Je moet gewoon verder in dit nieuwe leven en ook de ander moet in zijn wereld verder. Maar waar een werkelijke band bestaan heeft, kan deze niet werkelijk teloor gaan, ook al zal deze tijdelijk niet zo kenbaar in verschijning treden.

Banden bouw je op vanuit jezelf. Die hebben niets te maken met de vraag of je al dan niet getrouwd bent geweest en hangen zelfs niet af van de vraag, of je elkander regelmatig in de stof hebt ontmoet of elkaar alleen maar kent door korrespondentie. De stoffelijke vormen en feiten hebben met de waarde niets van doen. Het gaat om de innerlijk erkende band, die er tussen u en anderen is ontstaan.

Deze band blijft. Door die band kun je ook, wanneer je eenmaal aan je nieuwe omstandigheden bent gewend, heus nog wel het een en ander op aarde doen. Al is het maar, door de mensen soms op een bepaalde gedachten te brengen zo nu en dan.

Dit alles vormt volgens mij mogelijk enige onzekerheid, maar is nog steeds geen reden, om bang te zijn voor de dood. Natuurlijk, er zijn mensen die denken "wanneer ik er niet meer ben, houdt de wereld op te bestaan."

Er is zelfs een dichter die heeft geschreven - ongeveer - "Mijn God, ik ken U zeer en eer U zeer in al uw zijn. Maar als ik sterven moet, o God, dan sterft ook gij met mij."

En van het standpunt van de schrijver uit was dit denkbeeld nog niet eens zo dwaas. Want wanneer je werkelijk uitgeblust zoudt worden, zou alle besef, ook dat van God, met jou worden uitgeblust.

De man ging inderdaad dood. Maar hij bleef leven en God ging dus ook niet met hem dood.

Het enige wat van God kan sterven is de karnevalsfiguur, die de mensen van hun schepper plegen te maken. Er is altijd weer een periode waarin de mensen in een soort vreugdevuur hun godsvoorstelling verbranden.

Maar dan voelen zij, dat er toch iets is en kunnen niet zonder godsvoorstelling verder leven. Zij beginnen dus onmiddellijk een nieuw beeld van Hem te ontwerpen, precies zoals reeds een maand na het einde van het karneval bepaalde groepen alweer beginnen met het ontwerpen van hun karnevalswagen voor het volgende jaar.

De voorstelling is niet belangrijk. Die kan steeds weer veranderen. Maar daarachter schuilt een werkelijkheid.

En wij behoeven nooit bang te zijn, dat die werkelijkheid ons in de steek laat. Wanneer je gezien hebt, hoe het leven na de dood is - en hier spreek ik werkelijk uit eigen ervaring - dan weet je, dat dat het een wereldje is of feitelijk zelfs een reek van wereldjes.

Want wanneer u contacten met anderen weigert, wanneer u uzelf niet kunt aanvaarden zoals u bent, leeft u in een wat somberder wereldje. Dat is duidelijk. En wanneer u het "doodzijn" niet kunt aanvaarden blijft u een lange tijd mechanische proberer in een soort niemandsland

alle oude gebaren te herhalen en de bestemmingen te bereiken, die liggen op een wereld, die u reeds verlaten hebt. Alles lijkt nog het zelfde zonder dat u zich kunt oriënteren en zonder dat uw handelingen enige betekenis hebben.

Maar zodra je aanvaardt, dat je dood bent, aanvaardt wie en wat je bent en de banden wilt erkennen, die er in en voor je bestaan, kun je ook die nieuwe werkelijkheid aanvaarden, waarin je leeft. Dan is het voor jou een soort zonnig land, een zomerland. Kortom een wereldje dat goedkoper, veel zonniger en prettiger is en bovenal veel leefbaarder is dan de costa d'Oro of de Costa Brava.

Daar zul je dan enige tijd leven en vandaaruit kun je dan ook weer verder gaan. Door de dood gaan banden, die je al bijna vergeten was weer voor je leven. Je gaat de betekenis van veel dingen weer inzien, die je op aarde niet zo beseft hebt. Maar het is geen slecht bestaan.

Bovendien is het een bestaan, waarin je grenzenloos verder kunt gaan. Geen afstand of tijd zijn er meer, om je te remmen. Alleen je eigen besef is er nog. En wanneer dit besef je te veel afremt dan is er nog altijd de mogelijkheid om terug te keren in de materie en daar nieuwe ervaringen op te doen. Dus waar zou je je druk over maken?

Angst voor de dood? Het is eerder een angst voor het onbekende en meer niet. Angst voor de dood is zo iets als angst voor de tandarts, gevormd door voorstellingen die je koestert en die maar zelden aan de feiten tegemoed komen.

De tandarts kan je dan nog weer terugsturen naar huis, desnoods met een kunstgebit zodat je verder ook mondeling met castagnetten kunt klapperen. De dood stuurt je niet terug. Maar hij geeft meer:

De dood maakt je weer gezond. U zoudt eens moeten weten, hoe dat is. Ik ben wat ouder geworden op aarde. O, niet zo oud als velen onder U. Maar in mijn tijd werd je nu eenmaal niet zo gemakkelijk oud.

Het lichaam heeft dan zijn eigen pijntjes, die je niet bewust meer opmerkt, omdat je er zo aan gewend bent: het trekken in je rug, de spieren van je benen, de wat benauwde hijging van je longen, het steeds weer wat zingend dreunen in je achterhoofd. O, je let er niet op want het is alledaags. Maar wanneer dat wegvalt, wat een heerlijkheid, wat een verlossing is het dan.

Wanneer je wat ouder wordt wordt het leven ook moeilijker. En in mijn dagen bestond er nog geen bejaardenzorg. Zaken als die drie letters die op het ogenblik zo vele clubs doen floreren, s.e.x., werden beschouwd als iets, wat na een bepaalde leeftijd voor een mens eenvoudig niet meer bestond of altans niet behoorde te bestaan.

De dood maakt je opeens weer jong, maar dan jonger en wijzer, dan je op aarde ooit geweest bent. Je voelt je zo jong als een kind, dat volledig gezond enthousiast de zon tegenood stormt, maar dan wel met een besef van je gehele wezen.

Het is niet meer alleen een kwestie van aanvaarden, dat je gezond bent, maar een bewust weten en voelen van je toestand, het in je gehele wezen bewust de tinteling ervaren, die de uitwisseling veroorzaakt tussen alle krachten rond je en je eigen wezen.

Hoe glorieus voel je je dan. En zoudt u dan bang zijn, wanneer zoiets op u af komt?. Er zullen heel wat mensen zijn, die beweren, dat het alleen maar menselijk is, om bang te zijn voor de dood. Ik ben het niet geheel met u eens. Hoevelen onder u rijden in een auto? Hoevelen van u vliegen graag om tijd te winnen? hoevelen steken midden tussen het verkeer de straat over om zich een klein stukje gaans te sparen?

Die dingen zijn levensgevaarlijk. Wat u doet is in feite u bewegen vol doodsverachting. Waarom dan de dood alleen verachten indien de omstandigheden daartoe aanleiding geven?

Zou het niet beter zijn, u meer van gevaren bewust te zijn en dan toch het mogelijke gevolg, de dood, als minder belangrijk te beschouwen?

Maar ja, de stervensangst wordt in deze dagen vaak met goede bedoelingen bevorderd terwijl men doet, alsof men het sterven lichter wil maken. Het is een geheel ritueel geworden, mogelijk ook wel omdat er zoveel mensen zijn, die daaraan een goede boterham kunnen verdienen - al menen zij zelf natuurlijk uit zuiver idealisme te handelen.

Het begint al met de dokter, die de overbrenging naar het hospitaal noodzakelijk acht. Hij stelt u gerust op een wijze, die je meestal meer ongerust maakt.

Dan komen de onderzoekers, de specialisten, de verpleegkundigen en dieetisten aan het woord. Elk doet het beste wat hij kan om u in leven te houden, zelfs wanneer u, al liggende, tot de konklusie komt dat het leven voor u op deze wijze geen leven meer is.

Misschien zoudt u, wetende dat uw toestand hopeloos is, liever zo snel en onopvallend mogelijk heengaan. Maar u moet blijven leven, want het leven is heilig. En terwijl degenen, die het leven heilig hebben verklaard hun kostwinnende zorgen aan u besteden verschijnen opeens op alle uren gasten aan uw sponde, met bedrukt optimisme doende alsof u morgen alweer genezen naar huis zoudt kunnen gaan. Dit, terwijl zij in stilte al afscheid van u zitten te nemen.

Iedereen is natuurlijk onnatuurlijk vrolijk en opgewekt, want je weet maar nooit of de patient het begrip van zijn hopeloze toestand zal kunnen verdragen, nietwaar. Tot je zelf zegt, wat de anderen zo lang verzwegen hebben.

Dan opeens vertellen zij tranig en opgelucht, dat het toch heus niet zo erg zal zijn. Geestelijke verzorgers komen uw geest verder verwarren met denkbeelden, waarvan zijzelf ook niet al te zeker zijn.

Veelal vertellen zij je, dat je je vooral bewust moet zijn van alles wat je in je leven verkeerd hebt gedaan; sommigen willen dat je te biecht gaat, anderen bevelen je in gebed de vrede des heren aan. Het einde is gemeenlijk de al dan niet volledig uitgesproken belofte, voor je te bidden- wat een wel erg goedkope bijdrage tot je welzijn pleegt te vormen.

Eindelijk gebeurt het. Het wordt wat wazig. Je denkt even, dat je nu toch werkelijk wat beter wordt. De pijnen ebbten weg, je voelt je helderder worden, je ogen zien weer even beter.

Velen bedriegen in dat ogenblik zichzelf en anderen en doen, of zij werkelijk nog beter zullen worden. Maar dan is het opeens, of er gordijnen rond je neervallen terwijl gelijktijdig de verwarming wordt uitgeschakeld.

Even een stuwing, mogelijk nog even een lichaam, dat benauwd rochelt, maar daarvan bemerk je zelf al niets meer. Je bent in een soort slaap gevallen en droomt reeds. Tot je opeens naast jezelf staat.

U denkt, dat het verhaal dan ten einde is, maar neen. Daar komen zij, de begrafenisondernemers, die er zorg voor dragen, dat u op de juiste wijze gepoot danwel verast wordt, inclusief oppotten of uitstrooien.

Nabestaanden en anderen spreken een paar woorden, soms treurig omdat zij u zullen missen, soms ook omdat hun deel vande nalatenschap erg tegen valt. En sommigen snikken zonder enige reden geroerd, alleen maar, omdat je zo heerlijk even uit kunt huilen op een begrafenis. Op mijn eigen begrafenis was er ook zo een.

Het was een tamelijk jonge weduwe, waarvan Lehaar later ongetwijfeld een Lustige Witwe gemaakt zou hebben indien hij haar gekend had. Zij ging naar alle begrafenis en om eens heerlijk te huilen, want verder had zij het te druk met het vrolijk zijn om daaraan in voldoende mate

toe te kunnen komen.

Nog even kunt u mogelijk horen, welke welwillende woorden aan u worden gewijd, ook door mensen, die tijdens uw leven heel wat minder welwillend over u dachten en dan komen verzekeraars aan bod en al die anderen, die vakkundig en tegen betaling er voor plegen te zorgen, dat uw stoffelijke zaken uiteindelijk geregeld worden. Maar u hebt er geen last meer van. U behoeft zich er niets meer van aan te trekken.

Wanneer de belasting tot de konklusie zou komen, dat u gefraudeerd hebt, kun u er boven staan en lachen. Want waar u nu bent kan men u toch niet meer pakken.

Blijkt, dat u tijdens uw leven nogal wat stomiteiten hebt uitgehaald, geen zorgen. Erken de zaak en zeg eenvoudig dat niemand daaraan nu iets veranderen kan, ook u zelf niet.

Wend je af van de stof en een hele wereld ligt voor je open. Een andere wereld, zeker. Een wereld vol fatamorgana's, die voortdurend kunnen veranderen. Een wereld, waarin je spreekt met mensen, die je alleen maar oud gekend hebt en die nu opeens weer jong zijn of soms ook het omgekeerde wanneer iemand oud is geworden zonder dat je het wast en dezen zich aan je voorstellen in de gedaante, die zij in hun laatste levensdagen bezaten.

Vanuit een menselijk standpunt is het een krankzinnige wereld, maar voor je gevoel is die wereld geheel goed, duidelijk en redelijk. Opgewekt begin je balans op te maken van je nieuwe mogelijkheden, want je bent overleden.

En wie heeft er werkelijk de ellende van? Degenen die achterblijven. Die zitten met de noodzaak van alles te regelen, hun eigen leven anders in te gaan delen. Maar u staat er boven. U bent het kwijt.

En wanneer u de moeite wilt nemen en bewust bent van de mogelijkheid wat extra energie te verzamelen -- wat je in de lichte sferen veelal al snel en goed kunt leren, kunt u zich aan enkelen op aarde mogelijk nog eens manifesteren of hen een boodschap geven.

Maar de echte zorg is voorbij. Nu ga je grijpen, ga je begrijpen wat je op aarde geleerd hebt, besef je, dat er geen werkelijke scheiding tussen mensen en geesten behoeft te bestaan. Nu pas weet je, hoe volledig het delen van gedachten kan zijn wanneer je niet meer behoeft te proberen een masker op te zetten, zoals mensen op aarde altijd weer, zelfs tegenover hun liefsten, proberen te doen.

Dan leer je ook antwoorden geven op de wonderlijkste echo's uit de kosmos. Invloeden, die je eerst nu bewust kunt beleven en aanvaarden omdat er nu geen menselijke rede meer is, die staat tussen jou en de werkelijkheid van je innerlijk beleven.

Dan leef je pas ten volle. En dat kan ik u alles uit eigen ervaring verzekeren. De dood betekent uiteindelijk de mogelijkheid, om ten volle en geheel bewust te leven.

Maar u bent bang voor de dood? U, die nu al zit te hunkeren naar het ogenblik, dat u er weer met vakantie opuit kunt trekken naar Frankrijk, Italië of een verdere bestemming, ja, hunkert naar het ogenblik waarop u zich in den vreemde gezellig kunt laten nekken door Neckermann of een andere ondernemer.

U kijkt vol vreugde uit naar het ogenblik, dat u dat weer moogt doen. Want, zo denkt u, dan ben ik eindelijk even van de sleur bevrijd, kan ik eindelijk eens mijzelf zijn. Maar voor de dood, die dit alles vollediger mogelijk maakt, die u meer vreugde kan geven, die u een bewust en vrij bestaan zonder kosten biedt, vreest U? Meent u dat nu werkelijk?

Toch is die gevreesde dood de grootste en meest volledige vakantie die je ooit vinden kunt en bovendien een tijd van vrijheid, die zo lang zal duren als je zelf in staat bent, je vrijheid van beleven te

blijven aanvaarden.

Eigenlijk is het dwaas, om bang te zijn voor de dood. Maar ja, u bent nu eenmaal in die richting geschoold. De mens heeft nu eenmaal van die vreemde tradities, die zelden geheel met de feiten stroken.

Men zegt steeds weer, dat de mens op aarde is gekomen om in het zweet zijns aanschijns zijn brood te verdienen. Voor het brood alleen werken de mensen in uw omgeving al lang niet meer. Dan staken zij liever.

En bovendien, wanneer deze spreuk voor een arbeider al waar is, is zij dan ook even waar voor een minister, een directeur enz.?
B^Eantwoorden die mensen werkelijk aan die graag verkondigde stelling?

Vraag je overigens eens af, waarom je eigenlijk zo broodnodig moet werken. Het antwoord zal luiden, dat je moet werken om binnen de gemeenschap jezelf in stand te kunnen houden. De praktijk wijst uit, dat je werkt om op deze wijze meer aan je wensen en behoeften tegemoed te kunnen komen.

Maar verder ook niet. Wanneer je dus niet werkt, betekent dit geen schuld. Wanneer u werkeloos bent, moet u alleen maar blij zijn, wanneer de gemeenschap gek genoeg is om u te betalen voor het feit, dat u zo voor die gemeenschap niets waard bent.

Je schuldig of achteruitgezet gevoelen is dan geen redelijke of geestelijk verantwoorde oplossing. Je moet dan maar proberen om ondanks het feit dat je geen "werk" hebt dat betaald wordt, iets voor anderen te betekenen en aanvaardbare relaties met andere delen van de mensheid op te bouwen.

Dus niet je terugtrekken en uitroepen dat je onrecht is aangedaan. Alleen maar kijken wat je nu nog voor anderen betekenen kunt. Want dit laatste en niet het verwerven van een goed inkomen geeft de werkelijke zin en betekenis aan het leven.

Zeker, er zijn heel wat mensen die u er toe willen brengen zo te leven als zij juist achten. En daartoe vertellen zij de vreemdste sprookjes. Hebt u het al gehoord? van onanie wordt je blind.

Het schijnt, dat ook geestelijke zelfbevrediging een dergelijke uitwerking heeft. Dat zou altans een aanvaardbare verklaring vormen voor het feit, dat zoveel geestelijk blinde mensen rondlopen en de hoogste posities in de maatschappij bekleden.

Het is dan zelfs duidelijk, waarom zoveel mensen die geestelijke leiding aan anderen denken te geven, blind zijn voor de feiten. Ook hier zou je kunnen zeggen, dat het geven van leiding in feite een vorm van geestelijke zelfbevrediging is.

En u weet natuurlijk, dat het monogame huwelijk de enig aanvaardbare vorm van samenleving is. Geslachtsverkeer mag natuurlijk alleen maar dienen om nageslacht te verwekken - want dat moet toch iemand doen, nie twaar?

Waarom al die regels? Waar staan al die regels expliciet omschreven? Wie heeft een dergelijk systeem opgebouwd? Maar een ding staat vast. Wanneer u anders leeft, voelt u zich schuldig. En waarom dan wel? Omdat u zich niet los kunt maken van het morele keurslijf, waarin de gemeenschap, de maatschappij, u heeft geperst. En u voelt zich dan schuldig, zelfs wanneer u innerlijk weet, dat u niet onjuist hebt gehandelt.

En wanneer dan de dood komt, zit u dus in uw rikketik tot uw rikketik niet meer rikketikt. Want u hebt zich schuldgevoelens laten aanpraten. En toch: wanneer u dingen doet, waarvan uzelf voelt, dat zij goed, dat zij aanvaardbaar zijn, waarom moet u dan een ander geloven wanneer die u komt vertellen, dat het zondig en verkeerd is?

Wanneer u werkelijk de praat van anderen stelt boven uw diepste innerlijk besef bent u in feite gek. En juist omdat u gemeenlijk toch op bepaalde punten zo gek bent, bent u ook bang om te sterven.

Dan wordt het toch zeker de hoogste tijd, dat u langzaam tot uw verstand komt. En betrek in uw overwegingen dan ook het volgende:

Het leven is een werkelijkheid, die ook door de dood niet wordt onderbroken.

Leven is een voortdurende harmonie, een voortdurende vervlechting van leven, besef, banden met andere delen van de werkelijkheid. Hoe dit wordt uitgedrukt in de een of andere wereld, doet er, altans als vorm, niet veel aan toe of af.

Leven is geven en ontvangen. Op elk denkbaar terrein waardoor mensen mensen meer mens kunnen zijn en meer besef van de werkelijke mensheid in zich kunnen bevatten.

Dát is de werkelijkheid. En zegt u dan maar, dat u toch bang bent voor de dood. Ik heb dan medelijden met u, omdat die angst voor de dood altans voor de geest iets is, wat door anderen wordt aangepreut.

Behalve natuurlijk in tijden, waarin de overheden het nuttig vinden dat u sterft. Dan wordt u opeens opgeroepen om de heldendood te sterven voor God en Vaderland, ter ere van uw voorouders of iets dergelijks.

Dan behoeft u de dood opeens niet meer te vrezen, ja, is zij zelfs opeens begerenswaardig, een brug naar een gelukkiger leven. Maar ja, dan is uw bereidheid om te sterven ook van belang, zij het niet voor u of God, dan toch wel voor bepaalde leidende figuren in het vaderland, nietwaar.

Terwijl anders iemand afranselen al als misdadig wordt gezien, dient u dan tot meerdere eer en glorie van God, het vaderland en de mensheid opeens anderen te doden zonder dat u hen zelfs maar ooit gekend hebt.

Dan moet je opeens hele volkeren ten gronde laten gaan, moet je er aan meewerken, vele mensen te laten verhongeren die je nog nooit gezien had en waarvan je tot voor kort niet eens wist dat zij bestonden.

Dan sticht je brand in steden zonder er ook maar over na te denken dat in die brandende steden mensen, vrouwen en kinderen ook, leven. Om dit tot stand te kunnen brengen moet u bereid zijn, te sterven en moogt u de dood niet vrezen. Dulce est ... Zalig is het te sterven voor het vaderland, voor de partij, voor het geloof. Jaja.

Dan is de dood opeens niet meer iets, waarbij kleine zonden gewroken zullen worden op een vreselijke wijze. Dan staan opeens volgens de deskundigen God en alle hemelse machten achter u. Wanneer jevalt in de heilige oorlog, wordt je onmiddellijk opgenomen in het paradijs, dat reeds op u wacht, compleet met hoeri's, schaduwrijke bomen en heerlijke dranken... Het lijkt verdorie wel of het gaat om vrije toegang tot Extase of dergelijke inrichtingen.

En wanneer men jullie die onzin verkoopt, durf je opeens wel te sterven, ben je opeens niet zo bang meer voor de dood? Maar dat je op een soortgelijke wijze zonder angst zoudt kunnen sterven om daardoor waar te maken wat je voelt voor en wilt doen voor een enkele medemens, dat is volgens de autoriteiten zondig, verwerpelijk enz. Daar willen zij niet aan.

Dat er een ogenblik komt, waarop een mens zonder vrees de dood wil kiezen, omdat hij er zeker van is, dat het leven hem geen enkele mogelijkheid meer biedt is niet aanvaardbaar. Vrijwillig heengaan, zelfs wanneer je dit doet om anderen en ook jezelf veel lijden te versparen, is zondig en onaanvaardbaar?

Misschien dat men daarom de mensen ook liever niet zonder meer vertelt, dat sterven niets anders is dan door de dood opgaan in een nieuw leven. Neen. Dergelijke stellingen wil men liever niet horen. Weest u maar lekker bang voor de dood en vrees vooral ook de hel.

Jaag uzelf maar allerhande angsten aan, zeg vooral tot uzelf, dat het niet zeker is, dat er een vrij hiernamaals is. Kies zelf maar en bouw u desnoods uw particuliere hel op, uw persoonlijke illusie waaraan u alleen zult kunnen ontsnappen, wanneer u sterk genoeg bent om te begrijpen dat zij slechts een illusie is en niet meer.

Overwin je angst voor de dood. Probeer te begrijpen dat er in je iets is, wat je steeds weer zegt, dat je niet werkelijk sterven kunt, zelf wanneer je doodgaat. Want zelfs dan is er iets in je dat weigert te geloven aan een werkelijk einde van alle leven.

Besef dat je leeft en zult leven en wees niet bang. Want er is één Kracht, waaruit alles is voortgekomen. Er is één Kracht die alles beheerst. En binnen die Kracht is al wat bestaat aanvaardbaar, zolang jij die Kracht maar kunt aanvaarden en alles, wat uit die Kracht voortkomt.

Dat is het werkelijke middel om de angst voor de dood te overwinnen: het begrip dat je deel bent van een geheel, een geheel dat zeker vanuit menselijk standpunt eeuwig en onsterfelijk is. Een geheel, dat voort zal bestaan wanneer er geen ster meer aan de hemel kan glimmen omdat alles langzaam maar zeker tot rust is gekomen.

Besef dat de banden die u hebt of gehad hebt in het verleden en zult hebben in de toekomst, de werkelijke banden waarin uw ziel en wezen mede betrokken worden, eeuwig zijn als het leven, onuitblusbaar.

Dan zult u weten, dat de dood niet iets is, om naar te verlangen, maar een kulminatiepunt dat komt op het ogenblik dat je werkelijke betekenis voor bewustwording en het leven van anderen in je wereld van minder belang wordt dan een verdergaan. De dood komt altijd weer op het ogenblik, dat je in feite beter af bent in een vrijer, werkelijker en omvattender bestaan, waarin je jezelf vrijer zult kunnen kennen en uitdrukken.

De dood is iets wat nodig is en onvermijdelijk. Maar dood is ook wel degelijk een hergeboorte in een nieuwe geestelijke vrijheid. De dood is niet het oordeel. De enige die rechter speelt over u en uw wezen bent u zelf. In dit opzicht altans is de mens waarlijk zijn schepper gelijk, want hij oordeelt zichzelf.

Dit alles wetende zeg ik u: zoek in uw leven naar de harmonie en de vreugde waardoor de zinrijkheid van uw bestaan zelf de zin geeft aan de dood en de vreugde van het sterven, omdat dit voor u slechts de aanvaarding van een nieuw leven betekent.

Dat is alles, wat ik hierover te zeggen heb. Mogelijk zijn er in mijn betoog heel wat punten geweest waarbij u dacht "voor mij hoeft het op die manier niet" of "dat zou toch anders moeten zijn."

Na de pauze krijgt u alle gelegenheid, daarop in te gaan. Misschien dat u dan mede daardoor aan het einde van onze bespreking toch vrij komt vandat er, wat volgens mij zo betreurenswaardig is in de mens: de angst voor de dood.

Tot straks.

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

Zo vrienden.

Prettig dat u allen bent gebleven en fijn voor u, dat nog niemand even heeft moeten zien, of overgaan ook werkelijk zo gemakkelijk is. Ik zal nu trachten uw vragen te beantwoorden, maar op zuiver persoonlijke opmerkingen mag ik helaas niet ingaan.

Op al het andere zal ik zo goed ingaan als ik maar kan en de schriftelijk ingediende vragen gaan voor.

x De mens is onzeker over zijn einde. Maar waar is dit einde en waar is zijn begin?

- Dat een mens onzeker kan zijn over zijn einde in uw wereld verwondert mij, want wie rond zich ziet weet zeker, dat het ten einde zal gaan.

De vraag waar het begin en het einde van de mens ligt in de kosmische en meer uiteindelijk zin van deze woorden dwingt mij te spreken over iets, waarvan ook wij nog maar weinig zeker weten.

Ik zal proberen, er iets over te zeggen, maar het blijft voor een deel theorie, ook voor ons.

- Wij geloven, dat wij zijn voortgekomen uit de ene Kracht waaruit alles eens is voortgekomen. Wij menen dat wij, eens deel zijnde van deze kracht, door de wil van die kracht er van zijn geschieden en tot ego zijn geworden.

Wij weten, dat wij in ieder geval meerdere vormen van stoffelijk leven hebben gekend voor wij na de laatste dood die wij doormaakten weer in deze geestelijke sfeer kwamen te vertoeven.

Er zijn er onder ons, die ook weten in welke geestelijke werelden zij vroeger geleefd hebben. Zij kennen hun gehele geestelijk bestaan in alle fasen tot nu toe. Maar zover zijn wij niet allen gekomen.

Wij nemen aan dat, omdat het uitbreiden van ons geestelijk bewustzijn kennelijk het meest belangrijke is in ons bestaan, dat wij zullen blijven voortleven als ego tot wij bewust eens weer de eenheid met de kracht bereiken en dus opgaan in de bron, waaruit wij zijn voortgekomen.

In ieder geval zal dit het einde betekenen van het geuite leven voor ons als persoonlijkheid, maar wij geloven niet - al zijn wij er niet zeker van - dat dit ook het einde betekent van ons besef.

Dat is het enige wat ik zinnig op deze vraag kan antwoorden. Hebt U commentaar?

x Geldt hiervoor dus "men was nooit niet"?

- Wanneer u nooit niet was, wat u niet voor er iets was. En dat kan volgens ons niet. Je zoudt het beter zo kunnen zeggen:

Voor alle tijden die mensen zich herinneren moet ik bestaan hebben en lang nadat alle herinnering aan de mensheid verbleekt is zal ik waarschijnlijk nog steeds zijn.

Maar hieraan voeg ik toch weer toe: zeg nooit nooit. Want wanneer je ooit nooit zegt terwijl het ooit moet zijn kom je ooit bedrogen uit.

Wees liever eerlijk tegenover jezelf en anderen en aanvaardt de onzekerheid. Want onzekerheid is een van de kenmerken van onze bewustwording.

Op het ogenblik dat u een absolute zekerheid zoekt zonder bewijs ontkent u een deel van uw eigen wezen, dat immers in een steeds voort durende onzekerheid steeds weer kiezen moet tussen verschillende mogelijkheden en zichzelf ook steeds weer beseffen moet onder omstandigheden die het zelf niet volledig beheerst.

Onzekerheid is een basisprincipe van onze vorm van bestaan. Accepteer dit liever. Je zult dan ook minder geneigd zijn spreuken uit te denken waarmede je de oneindigheid, die in feite voor mens en geest in vele opzichten onbegrijpelijk is, probeert vast te leggen in woorden.

Want daardoor zul je dan ook de essentie van het bestaan in wezen vervalsen. Vergeef mij dit antwoord. Het is geen persoonlijk op de vraagsteller gerichte kritiek, maar een algemene en niettemin altijd weer geldige opmerking.

x Waarom is de dood een mysterie en weten wij er in dit leven

niets vanaf?

De dood is voor de mens een mysterie, omdat de mens te druk bezig is met het beperkte aspect van zijn persoonlijkheid, dat hij leven noemt.

De dood in zich is geen mysterie, want ook het bewustzijn van de mens in de stof kan andere werelden betreden en kan deel uitmaken van geestelijke werelden, terwijl het bestaan op aarde nog voortduurt.

Maar de mens is gemeenlijk zo druk bezig met zaken die op aarde belangrijker zijn, zoals de tarieven van de btw en dergelijke sprookjes die financieel onvoordelig zijn, dat hij er niet toe komt, zijn geestelijke waarden een voldoende toegang te verschaffen tot zijn bewustzijn.

Men ziet de dood dan als een raadsel. Maar dat ligt dan toch wel aan de mens, want op zich is die dood geen mysterie, maar een kenbaar feit waarvan ook de geestelijke konsekwenties wel degelijk te voren beseft kunnen worden.

Maar door onze wijze van leven maken wij inderdaad van de dood in de stof vaak een soort mysterie. Voldoende?

x Ik heb gelezen, dat cremeren zeer pijnlijk is voor degene die over gegaan is. Wilt u hierover iets zeggen?

- Mag ik u allereerst feliciteren. U bent de 30.000e mens die ons in de laatste 10 jaren deze vraag heeft gesteld.

Om het kort en duidelijk te zeggen: Zolang je denkt dat je nog identiek bent met je lichaam zul je alles, wat met dat lichaam gebeurt als een persoonlijk beleven ondergaan.

Dit geldt niet alleen voor crematie, maar ook b.v. bij begraven. Ik meen persoonlijk op grond van mijn ervaringen, dat het niet bepaald verkieselijk is onder de aarde bedolven te liggen met het denkbeeld dat je nog leeft en niet in staat bent, dit de wereld kenbaar te maken.

Vaak duurt die toestand, ofschoon gelukkig in mijn geval niet, tot je vlees gekonsumeerd is, zodat je niets anders overblijft dan te aanvaarden dat je ook stoffelijk nu tot een sprekend portret van Magere hein bent geworden.

Cremeren kan pijnlijk zijn, dat is waar. Aan de andere kant is het een korte pijn: na rond 10 minuten houdt het lichaam op als zodanig te bestaan en de entiteit die voortbestaat is hierdoor wel verplicht het feit van de dood en het voortbestaan in een andere vorm te aanvaarden.

Dit is naar ik meen ook een reden dat vele oude volkeren en godsdiensten die zich meer dan u met de dood hebben bezig gehouden, voor het opruimen van het lichaam gebruik maken van verbranding, het ten prooi leggen voor dieren zoals b.v. in Tibet en delen van de Mongolei gebruikelijk was of het voor de vogels neerleggen van de lichamen in de "torens van de doden" door de parsies.

Juist op deze manier maakt men immers een snel einde aan alle illusies van de dode, dat zijn stoffelijk lichaam nog zijn feitelijke ik vertegenwoordigt. Men kiest voor deze methode, omdat zij mogelijk voor korte tijd pijnlijker is dan andere, maar afdoende is en een snellere bewustwording niet in de weg staat.

Wanneer je eenmaal weet, dat de dood betekent dat het lichaam niet meer telt, omdat je zelf nu in een andere bevoertuiging voortbestaat zal geen wijze van begraven of cremeren enig leed kunnen betekenen, laat staan pijn.

Om een oud voorbeeld nog eens te herhalen: Wat kan het u schelen wat er gebeurt met die oude winterjas, die u toch niet meer nodig heeft. U hebt hem uitgetrokken en daarmee basta.

Is dit u een voldoende antwoord?

x Ja, maar de pijn hangt dan toch af van een voldoende mate van

van doodsbesef. Je kunt toch ook b.v. door een ongeluk opeens dood gaan en dat is toch weer anders van na een lang ziekbed.

Indedaad. Maar in beide gevallen zul je gekonfronteerd worden met het feit, dat je de materie niet meer kun beheersen en benaderen, dat je in die materie over geen enkele hanteringsmogelijkheid meer kunt beschikken.

Weet je dat dit wijst op een doodzijn, dus een bestaan in een andere toestand, zal in geen van beide gevallen een crematie ook maar enige pijn veroorzaken.

Denkt men dat men nog steeds stoffelijk leeft, dan ontstaat een soort syndroom dat wij vaak aantreffen bij pas overgeganen: zij herhalen voor zich steeds weer het ogenblik van de dood. Iemand die dan b.v. in vuur is omgekomen, zal die pijn van verbranding dus blijven gevoelen, zelfs indien zijn lichaam reeds deels is verteerd. Dit laatste wordt dan niet beseft of niet als feit aanvaardt.

Ook bij mensen die b.v. sterven in een verkeersongeval zie je vaak dat zij de dood niet willen aanvaarden en dus doen alsof het laatste ogenblik voor de dood oneindig voort blijft duren.

Deze toestand houdt dan zolang aan, tot de entiteit heeft begrepen dat hij deze voorstelling moet loslaten en het doodzijn moet aanvaarden om van de pijn, de angst e.d. vrij te worden. Al dan niet cremeren van het lichaam van een dergelijke persoon brengt hierin soms, maar niet altijd, verandering.

Kortom, begraven of cremeren maakt in dergelijke gevallen voor de hoofdpersoon van de plechtigheid ook weinig uit, omdat deze in een zich herhalend laatste werkelijkheidsbeeld gevangen is.

Degenen onder ons, die proberen een dergelijke zelfkwekking te beëindigen zijn van mening, dat, zo de aandacht getrokken kan worden, het wijzen op de crematie betere en snellere aanvaardingsresultaten geeft dan begrafenissen. Maar dit is per persoon toch wel verschillend in werking en intensiteit.

Voldoende?

x Wanneer je als een lastig mens bent over gegaan, zul je dan aan de andere kant niet hinderlijk zijn?

- Het spijt mij, dat onze vriend Henri deze vraag niet te beantwoorden krijgt. Die zou uit eigen ervaring kunnen spreken.

Over het al emeen geldt echter het volgende: lastig zijn betekent dat je eisen kunt of probeert te stellen aan anderen, zij het door je gedrag danwel op andere wijze.

Of om het anders te stellen: ie, and is lastig, wanneer hij probeert de redelijke vrijheid van een ander onnodig te beperken.

Een dergelijke aantasting is nu in de geest bijna niet mogelijk. Wanneer je n.l. een ander in de geest zoudt willen aantasten, zal deze geen verder contact meer aanvaarden.

Iemand die dus erg lastig is zal na de overgang als snel ontdekken dat met alle eisen, aandachttrekkerij e.d. alleen maar wordt bereikt dat hij of zij steeds sterker geïsoleerd geraakt.

Wenst hij of zij dit niet, dan dient hij of zij dus af te zien van het stellen van eisen en het onnodig opeisen van aandacht. Daarna blijken contacten met anderen onmiddellijk weer mogelijk te worden.

Het is een harde, maar gemeenlijk zeer afdoende leerschool die ook bij lastige mensen op zeer korte termijn goede resultaten pleegt af te werpen.

x Voorstellingen over het leven na de dood zijn ook wel afkomstig uit visioenen... Voorbeeld: Dante, die naar ik meen een mysticus was. Zijn uitbeeldingen en voorstellingen berusten derhalve volgens mij niet op angst.

Spreekende over Dante Alleghieri moeten wij twee dingen goed in de gaten houden:

Allereerst het feit, dat hij leefde in een tijd en een maatschappij waarin het leven na de dood en de beschrijving daarvan behoorde tot de voorrechten van de kerk, terwijl elke afwijking van de door haar gestelde geldende normen als een - soms zelfs met de dood - strafbaar feit werd beschouwd.

Ten tweede dient men te beseffen, dat deze dichter-mysticus ook nog aan politiek deed. Juist door zijn voor de kerk nog juist aanvaardbare beschrijving van het hiernamaals kreeg hij dan ook de voor hem en zijn medestanders heerlijke mogelijkheid, al zijn vijanden in de hel of op de louteringsberg te deponeren en hen daarbij nog in hun door hun eigen zonden veroorzaakt lijden te beschrijven ook.

Het moet hem een grote voldoening hebben gegeven, dit te kunnen doen. Maar hiermede beantwoord ik niet uw volledige vraag.

Een visioen kan alleen dat deel van de geestelijke werkelijkheid omvatten, dat in stoffelijke beelden omschreven kan worden. Elke voorstelling van een hiernamaals, ook wanneer dit in een visioen ervaren werd, wordt op aarde pas uitdrukbaar middels associatieve processen waarbij in het ik bestaande gevoelens, weten en voorstellingen aaneen worden gereid tot een soort symbool voor het geestelijk beleefde. Ook dus een geestelijk beleefd hiernamaals.

Indien u dit begrijpt zult u ook weten, dat het zelfs mij of andere geesten nooit gegeven zal zijn, u de werkelijkheid van het geestelijk bestaan geheel naar waarheid te omschrijven. Er zijn eenvoudig geen woorden voor.

Iemand als Dante, mits deze een visioen heeft, zal dit dus met gebrekkige middelen omschrijven en daarbij wel degelijk mede uitgaan van de rond hem heersende voorstellingen en begrippen, die immers ook zijn eigen denken voor een deel bepalen. Bovendien was er voor Dante een degelijke reden om te kiezen voor die beelden, die in zijn tijd ook kerkelijk aanvaardbaar zouden zijn. Alleen zo kon hij er zeker van zijn, dat zijn werk ook gehoord en gelezen zou worden.

Trouwens, een mens die visioenen heeft en dezen wil uitleggen verkeert gemeenlijk in de ongunstige positie van iemand die alle rekenkunde beheerst, maar zelfs geen gebruik kan maken van algebra om een probleem met meerdere onbekenden uit te leggen, daar degene tot wie hij spreekt hoogstens de eerste tien tafelen van vermenigvuldiging beheerst. Iets, wat buitengewoon moeilijk kan zijn.

Hopelijk is mijn antwoord u voldoende.

x Komt angst voor de dood niet mede voort uit het feit, dat men de
v dood als antipode van het leven beschouwt? Mag daar -
- om niet worden gesteld, dat deze angst de mens is ingeschapen?

Nu moet ik voorzichtig zijn. Het is een mooie vraag, maar zij vergt beantwoording met overleg.

De angst voor de dood in zuiver lichamelijke zin zal altijd bestaan en wel omdat elk levend beginsel, ja, zelfs elke bestaande situatie de neiging heeft, zich ten koste van alles zo lang mogelijk te continueren.

Wat er op neer komt dat bij het sterven het lichaam doet wat mogelijk is om zo lang mogelijk de levensprocessen en dus de status van het lichaam als levend geheel, in stand te houden.

Vergeet echter niet, dat dit een zuiver materiele zaak is. Indien u hierdoor uw denken laat beheersen, zult u er deel aan hebben tot uw bewustzijn langzaam verbleekt. Ongetwijfeld waar.

Maar wanneer u boven het lichamelijke uitrijst, b.v. door belangstelling voor iets anders dan uw lichaam, blijkt dat het lichaam door de geest dermate gedomineerd wordt, dat zelfs de krampachtige verschijnselen die de dood vooraf gaan hierdoor tijdelijk geremd kunnen worden.

Beheerst de geest het lichaam volledig, dan zal het zelfs tot het lichaam kunnen zeggen " vernieuw u en leef" en het lichaam zal nog lange tijd verder kunnen leven. Indien de geest zegt tot het lichaam " beëindig je bestaan" zal het insluimeren en vervallen in de dood terwijl de geest, de werkelijke persoonlijkheid vrijelijk zijn wegen gaat.

Bij deze vraag dien ik dus een scherp onderscheid te maken tussen besef en lichamelijke reactie. Onze ervaring leert ons dat het lichaam vaak nog bezig is met de laatste krampachtige pogingen, zichzelf in stand te houden, wanneer de geest reeds contact op heeft genomen met die andere wereld waarin deze zo dadelijk volledig zal vertoeven.

Dan slaapt iemand in terwijl het lichaam in agonie nog allerhande verschijnselen blijft vertonen - een rochelende ademhaling bij voorbeeld - terwijl de geest reeds vrij is en het besef hieraan geen deel meer heeft.

De doodsstrijd is dus gemeenlijk het lichaam, dat zich tegen veranderingen probeert te verzetten. Dit is zeer belangrijk. Want dit betekent, dat de krampachtige strijd van het lichaam dus geen deel is van de bewuste en werkelijke beleving van het sterven.

Wordt de angst, die dieren voor de dood hebben hiermede verklaard?

De angst die dieren hebben voor de dood worden hierdoor mogelijk voor u verklaarbaarder, maar bij het dier blijkt het besef vaak een veel sterkere rol te spelen in dit gebeuren dan bij de mens.

Daarvoor is het wel nodig, dat het dier in staat is, het hopeloze van de eigen situatie te beseffen en zo tot een doodsaanvaarding te komen. Toch ziet men steeds weer dat, wanneer het beseft dat alle strijd niets uithaalt, het dier zich neerlegt en afwacht of de dood komt of mogelijk iets anders.

Alleen onder bepaalde omstandigheden, zoals bij de gaskolk, waarin men soms de huisdieren ombrengt waarvan de mensen zeggen zoveel te houden is er bij het dier sprake van een niet malatende angst, die onmiddellijk overgaat in de agonie.

Hier heeft het dier immers geen zichtbare vijand, zodat het niet kan begrijpen wat er gebeurt en zich vaak wanhopig blijft verdedigen tot het laatste ogenblik. Is er sprake van een voldoende verdoving, dan loopt de zaak anders en praktisch zonder enige paniek of strijd. Dan " slaapt " het dier werkelijk in. De vaak te geringe verdoving plus de toenemende benauwdheid, die beseffen voor het dier onmogelijk maken, zijn de oorzaak van de felle strijd tot het laatste ogenblik. Iets waarmede dierenliefhebbers mogelijk rekening kunnen houden.

Voldoende?

Bestaat na de dood niet langer de wisseling van licht en duister in het bestaan?

Wanneer u bedoelt dag en nacht of iets vergelijkbaars : neen. Dag en nacht zijn uiteindelijk op aarde situaties die geschapen worden door de wenteling vande aarde. Mogelijk dat iemand in zomderland voor zich nog enige tijd dit ritme van bewustzijn probeert aan te houden, maar het is geen algemeen gelende invloed meer.

Wel kennen de meeste geesten zo nu en dan een periode van rust, die u mogelijk zoudt willen vergelijken met slaap en duister. Maar dat komt omdat u gemeenlijk niet voldoende beseft, wat u tijdens uw slaap droomt of beleeft. Wij beseffen en verwerken dit wel.

Daarom is een dergelijke rust voor ons in feite een werkzaam zijn op een ander vlak van bewustzijn. Wij noemen dit geen nacht of duister. Wij zeggen gewoon: ik ga werken of leren in een ander deel van het bewustzijn.

Wel bestaande termen licht en duister bij ons als maatstaven, waarmede wij de betekenis en straling van anderen of dingen afmeten.

Men reageert dus: dit is voor mij meer licht, dat is voor mij meer duister. Maar wij zeggen dit altijd zeer persoonlijk, omdat hetgeen voor mij op het ogenblik duister is, voor een ander op het zelfde ogenblik licht kan zijn of omgekeerd. Wij beseffen dit zeer goed.

Licht en duister zijn dus voor ons geen absolute maatstaven en er is geen vast ritme van licht en duister in ons bestaan, zoals u dit op aarde kent.

Is dit voldoende?

x Elke mens kent in zijn leven afwisselende momenten van duister en licht, tijden, dat je alleen maar duistere gedachten schijnt te hebben en tijden, dat je alles van de lichte zijde schijnt te zien ...

- Neen, in die vorm niet. Wanneer u werkelijk gescheiden perioden kent, waarin alles u lichtend of duister voorkomt, zo is de oorzaak hiervan, dat u als mens gemeenlijk een soort gespleten persoonlijkheid bezit.

Wat wil zeggen, dat vanuit uw onderbewustzijn soms een tijdlang overwegend positieve signalen komen en een andere tijd gekenmerkt wordt door overwegend negatieve signalen uit dezelfde bron.

Het zijn in feite herinnerings en belevingswaarden die uw waardering voor het huidige beleven bepalen en daarmee tevens ook het oordeel dat u voelt over u zelf.

Iets dergelijks bestaat aan onze zijde niet, omdat de persoonlijkheid in alle lichtende sferen geheel geïntegreerd is. Alles wat in het bewustzijn op een bepaald niveau een rol kan spelen is dus geheel en te allen tijde voor het bewuste denken en reageren toegankelijk. Voor de geest is dit geheel bovendien gemeenlijk gelijktijdig en dus in zijn geheel te overzien met alle daarin liggende mogelijkheden en betekenissen.

Dit aspect van volledig kennen van eigen ik speelt bij de mensen op aarde slechts zelden een overwegende rol. Daarom is het voor u mogelijk dat u, uitgaande van een basiservaring die in gevoelen wordt vertaald, soms uw wereld positief, op andere tijden negatief beoordeelt zonder te beseffen waarom - wat impliceert, dat u maar een zeer beperkte mogelijkheid bezit de werkelijke betekenis van die gevoelens te overzien of hen op de juiste wijze in te voegen in een proces van beseffen waarin positief en negatief geen rol meer spelen t.a.v. het eigen ervaren.

Voldoende?

x U zegt, dat je na de dood eerst echt gaat leven. Beschrijft u dan eens, hoe je dan het aardse leven beziet? Soms als een halfbewuste, een verdoofde sleur?

- Neen. Indien u al een vergelijk wilt maken, dan voelt de geest zich ongeveer als een kind dat de tijd die het op school door moet brengen benadert vanuit een bepaald standpunt omdat het nu toch vacantie heeft.

M.a.w. : je beseft de beperktheid van dit aardse leven en bent gemeenlijk blij, dat het voorlopig voorbij is. Aan de andere kant maak je toch weer voortdurend gebruik van alles, wat je er geleerd hebt en waardeert de verkregen kennis ook wel, al betreurt je dat zij alleen in de klas verworven schijnt te kunnen worden.

Dat is bij benadering een juiste weergave. Wanneer wij de mensen op aarde dan zien, is dit eerder een soort aanvoelen van stralingen, waardoor in ons een soort visueel-auditief beeld ontstaat. En voor de rest?

Er zijn mensen, die blij en gelukkig zijn, wanneer zij anderen kunnen zien werken - vooral wanneer zij zelf niets te doen hebben. Want het is een feit, dat men de arbeid meer apprecieert, wanneer men deze zelf

niet behoeft te volbrengen. Maar als het erg moeilijk wordt, ben je wel eens geneigd, een handje te lenen voor korte tijd.

Zo ongeveer gevoelen wij ons, wanneer wij de wereld bezien. Daarbij komt, dat wij zowel uw mogelijkheden als moeilijkheden veelal beter overzien en begrijpen dan uzelf.

Wij slaan het schouwspel dus vaak even gade en, wanneer het noodzakelijk lijkt en iemand harmonisch is, ons sympathiek is, zullen wij zelfs vaak proberen de mensen duidelijk te maken op welke wijze zij van hun positieve mogelijkheden het best gebruik kunnen maken.

Kortom, wij zeggen nu niet direct wat een verdoofde toestand daar of, bah, wat een wereld. Maar wij denken wel vaak : blij dat ik er nu niet ben. En wanneer wij bepaalde aspecten zien van uw samenleving zoals b.v. uw wegverkeer, dan is onze leuzenriet " blij dat ik rij", maar " blij dat ik er boven kan vliegen". Kenschetst dit de verhouding voldoende?

x Onbewustheid kan stoffelijk verklaard worden in lichamelijke termen als b.v. een uitslapen van je roes. Ook na de dood bestaat dit. Kan het waarnemende onbewust van zichzelf zijn?

-- Het is niet onbewust van zichzelf. De vergelijking met een roes is dan ook niet juist. Voor de geest die " onbewust" is bestaat echter een situatie, waarbij deze iets omtrent of van zichzelf niet kan aanvaarden.

In onze wereld betekent contact met anderen, dat je voor die anderen volledig kenbaar bent in alle aspecten van je ik. Voor sommige mensen die overgaan betekent dit een enorme strop. Hier konden zij de mensen zo lekker bepaalde dingen verzwijgen enz. Bij ons is dit niet mogelijk.

Kan men dit volledig erkend worden door anderen voor zich niet aanvaarden, dan zal men dus geen contact met anderen opnemen. Het resultaat is echter een toenemende onvrede met jezelf. Men probeert dan het besef van bepaalde zaken uit zich te verdrijven.

Een ogenblik van vrede wordt dan mogelijk beleefd, maar al snel wordt men gekonfronteerd met andere onevenwichtigheden, die men nu in waarde veel hoger aanslaat dan voorheen en dus ook weer verdringt.

Theoretisch kan iemand dan zoveel van zichzelf ontkennen, dat het bewustzijn weer a.h.w. blanco is en alleen nog het bestaan erkend wordt. Een nieuwe vorming van persoonlijkheid en bewustzijn begint dan, omdat de drang hiertoe nu eenmaal in ons wezen is ingelegd en alleen door de wil tijdelijk kan worden afgeremd. Een geest die zich in een dergelijke fase bevindt noemt men een onbewuste geest.

Wanneer je je bewust bent in en van een lichtende wereld, dan is dit alleen mogelijk doordat je niet slechts jezelf, maar ook alles wat in die sfeer aanwezig is, geheel aanvaardt zoals alles is. Dit impliceert dat er dan geen redenen tot zelfontkenning meer bestaan en dus ook de onbewustheid geen rol meer speelt.

In een lichtende wereld kan iets wat daarop soms lijkt alleen optreden, wanneer wij intense contacten onderhouden met iemand uit een z.g. hogere sfeer. Er zijn dan delen van hetgeen de ander is en uitstraalt, die wij mogelijk wel aanvoelen, maar niet kunnen begrijpen, laat staan uitdrukken. Van andere delen van een hogere persoonlijkheid zijn wij zelfs geheel onbewust, ofschoon wij de aanwezigheid van iets wel plegen aan te voelen.

In dergelijke gevallen zul je proberen, het gebied van onbewustheid steeds meer te begrenzen en te benaderen. Aan de hand van deze erkenning is dan een steeds verder invullen van de oorzaak van het aanvoelen veelal mogelijk. Voldoende? Dan moet ik hier eindigen. Ik dank U voor uw aandacht en wens u een goeden avond.

(vragen bekort)

d.d. 2 november 1979